

Nr 29.

Av herr **Larson, Edward**, om anslag för upplysningsverksamhet till förebyggande av tuberkulossjukdomens utbredning.

Mycket, ofantligt mycket har gjorts och göres för att bekämpa den sjukdom, som svårare än någon annan härjar bland vårt folk, nämligen tuberkulosen, men likväl synes sjukdomens offer icke minskas. Det ena stora och dyrbara sanatoriet efter det andra bygges upp och ändock kunna icke alla sjuka beredas plats, utan många få vänta på inträde, vänta på hjälp.

Vad är det då man har att bjuda alla dessa sjuka vid sanatorierna? Vad är det egentliga botemedlet? Jo så enkelt det än låter så är detta huvudsakligen frisk luft och sol jämte kraftig föda. Detta kan ju de flesta få hemma säger någon. Ja visst, men i stället för att tillgodogöra sig verkningarna härav gör man allt vad man kan för att utestänga isynnerhet den friska luften. Den är man på många håll särdeles rädd för. Eller hur är det inte på landsbygden? Där finnes i allmänhet ytterst få rum med fönster anordnade att öppna vintertid. Hela vintern lång lever man i den osunda och förskämda luft, som givetvis måste bli till finnandes i rum som användes, såväl till matrum, dagligrum och sovrum. Den innestänges med dubbelfönster, mycket väl fastklistrade. Det enda tillfälle då någon frisk luft får inkomma i bostaden är, då en dörr utåt öppnas. Men det måste ju bli ytterst litet, som på detta sätt får inkomma. Man är rädd om värmen och följaktligen få dörrarna vara öppna så litet som möjligt. Man förstår inte, att ett rum med frisk luft är lättare att hålla varmt än ett med förskämd luft.

Man får ofta höra, att det är trångboddheten i städerna, som är orsaken till mycken sjukdom och elände, icke minst till tuberkulosen. Ja det är sant. Men även här skulle mycket kunna göras för hälsans vårdande, blott folket lärde sig förstå att de ha medel i sin hand att förebygga eller åtminstone i mycket hög grad göra sig oemottagliga för sjukdom. Ett par exempel skulle kunna anföras på det skadliga inflytandet av vad innestängd osund luft kan åstadkomma. Folkraser,

som voro starka och härdiga så länge de levde i friska luften, ha så snart de övergått till fasta bostäder angripits av tuberkulosen. Så har det visat sig såväl bland indianer som lappar.

Nu är det ju så, att så vitt känt är, har vetenskapen ännu icke funnit något verkligt botemedel för sjukdomen i fråga. Det enda som kan göras lär vara, att man i ett tidigt stadium kan hindra dess utveckling för längre eller kortare tid. Har emellertid en viss gräns överskridits, kan i allmänhet väl livet något förlängas men att då med framgång bekämpa sjukdomen hör nog till sällsyntheterna.

Om således i allmänhet, en mera varaktig förbättring endast kan förväntas efter behandling på ett tidigt stadium så borde det ligga i öppen dag, att det bästa och mest effektiva sättet att hindra denna sjukdoms förödelse och framfart skulle vara, att i första hand inrikta alla ansträngningar på att förebygga densamma.

Mången som nu ligger obotligt sjuk på ett sanatorium skulle kunna ha varit frisk och kry om han tillämpat samma levnadsregler i hemmet, som han nu får göra på sanatoriet. Även om de varit särskilt emottagliga för sjukdomen eller i arv fått bära något frö av densamma, så skulle i de allra flesta fall detta frö då ej fått den näring det behövde för sin utveckling.

Om någon mindre del av de summor, som nu användas att bekämpa tuberkulosen i stället användes till grundlig upplysning hur man skall förebygga den, skulle ofantligt mycket kunna vinnas. Något har gjorts, men det är endast en ringa del av vad som skulle kunna göras.

Det kräves en kraftig och målmedveten upplysningsverksamhet så att hela folket verkligen får lära sig förstå denna så ytterst viktiga sak. Det är tyvärr så, att en stor del av svenska folket står alldeles främmande för vad det här gäller.

En sådan upplysning bör dels kraftigt och målmedvetet ingå i undervisningen i alla skolor, läroverk och uppfostringsanstalter samt för värnpliktiga, dels lämnas genom pressen i korta rakt på sak gående uppsatser, och jag tror att man med säkerhet kan vänta förståelse från dess sida. Dessutom torde kunna ifrågasättas, om icke genom hälsovårdsmyndigheterna ytterligare något skulle kunna göras bland dem som ställa sig oförstående.

Lämpligaste sättet att nå det syfte, som här åstundas, torde vara, att riksdagen anslår ett visst belopp för ändamålet för att genom Kungl. medicinalstyrelsen användas på bästa och effektivaste sätt.

På grund av vad jag sålunda anfört, tillåter jag mig vördsamt hemställa, det riksdagen måtte besluta

att till anordnande av en energisk och målmedveten upplysningsverksamhet till förebyggande av tuberkulossjukdomens utbredning, ställa till medicinalstyrelsens förfogande ett belopp av 25,000 kronor, att utgå av det å femte huvudtiteln under punkt 92 till driftkostnader vid tuberkulossjukvårdsanstalter äskade anslaget.

Stockholm den 17 januari 1923.

Edw. Larson.
